

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2257/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.451/2023/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szabó József ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Debreceni Törvényszék 17.B.151/2021/41. számú ítélete, a Debreceni Ítéltábla Bf.II.348/2022/7. számú végzése és a Kúria Bfv.II.451/2023/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Álláspontja szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, valamint az indítványban és annak kiegészítéseiben foglaltak lényege a következő.
- [3] 2.1. Az indítványozót a Debreceni Törvényszék a 2022. március 9-én meghozott 17.B.151/2021/41. számú ítéletével bűnösnek mondta ki rablás büntetében, mint felbujtót, ezért őt 6 év szabadságvesztésre ítélte, valamint 6 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától.
- [4] A védelmi fellebbezések folytán eljáró Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2022. szeptember 19-én meghozott Bf.II.348/2022/7. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [5] A jogerős ügydöntő határozat ellen az indítványozó védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt törvénysértő minősítésre, s ennek folytán törvénysértő büntetésre, valamint eljárási szabálysértésre hivatkozással.
- [6] Indokolása szerint az alapügyben eljáró bíróság törvénysértően beszerzett bizonyítékokra alapította a tényállást, miután a sértett tanút elmulasztotta az önvád

tilalmára figyelmeztetni, holott a tanú saját elmondása szerint is jelentős értékű jövedéki termékre elkövetett orgazdaság büntettének kísérletét valósította meg. Ekként a sértett vallomását a bizonyítékok köréből ki kellett volna rekeszteni.

- [7] Kifogásolta a védő továbbá a lehallgatott telefonbeszélgetés bíróság általi figyelembevételét is arra hivatkozással, miszerint azt a bíróság a szövegkörnyezetből kiragadva értékelte. Álláspontja szerint a bíróság az indítványozóval szemben törvénytörő büntetést szabott ki.
- [8] 2.2. A Kúria 2024. január 25-én meghozott Bfv.II.451/2023/8. számú végzésével a Debreceni Törvényszék 17.B.151/2021/41. számú ítéletét és a Debreceni Ítéltábla Bf.II.348/2022/7. számú végzését hatályában fenntartotta.
- [9] A Kúria indokai szerint a védő által előterjesztett felülvizsgálati indítvány alaptalan.
- [10] A Kúria rögzítette, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, és a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető. Ezzel szemben a felülvizsgálati indítvány, tartalmát tekintve valójában a törvényi hivatkozástól eltérő, az alapügyben eljáró bíróság eljárásának egy más hibájára hivatkozott, továbbá a terhelti bűnfelelősség terjedelmét érintő kifogásokat fogalmazott meg.
- [11] A Kúria indokai szerint a Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatot – a feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okok kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.
- [12] Felülvizsgálatnak eljárási szabálysértés okán helye van, azonban felülvizsgálati okot kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdés a)-f) pontjában kimerítően felsorolt törvénytörések, (ehhez képest a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések) képeznek, az indítvány azonban ilyenre nem hivatkozott. A védői kifogás, miszerint a bíróság eljárási szabálysértést követett el azzal, hogy a sértett tanút kihallgatása kezdetén részleges mentességi jogára nem figyelmeztette, nem tartozik az említett törvényi taxációba. A Kúria álláspontja szerint ezért a felülvizsgálati indítvány eljárási szabálysértésre hivatkozó kifogása felülvizsgálati okot nem alapoz meg, az indítvány ebben a részében törvényben kizárt.
- [13] A Kúria indokai szerint a felülvizsgálati eljárásban megkerülhetetlen szabály a tényálláshoz kötöttség és a tényállás támadhatatlansága. A felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Nem vizsgálható az sem, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási eljárást kellő terjedelemben és alaposan folytatták-e le, történt-e esetlegesen a bizonyítási eljárás - a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések körébe nem tartozó - eljárásjogi szabálysértés. Továbbá az sem, hogy eljáró bíróság mely bizonyítékokat és milyen okból fogadott el, illetve, hogy egyes

bizonyítékokat helyénvalóan vetett-e el. A felülvizsgálat során az alapeljárásban megállapított tényállás abban az esetben is irányadó, ha az hiányos, nem kellően felderített, és nem áll mindenben összhangban az iratok tartalmával. A tényállás kiegészítésére, helyesbítésére pedig nincs jogi lehetőség. Ehhez képest pedig a Kúria - az indokai szerint - nem foglalkozott a tényállás bizonyítottságának hiányára, bizonyíték törvénysértő beszerzésére, helytelen értékelésére vonatkozó, így a bíróság bizonyítékértékelő, mérlegelő tevékenységére hivatkozó kifogásokkal.

- [14] Ugyanezen okból kifolyólag nem vette figyelembe a Kúria a felülvizsgálati indítványának azon részeit sem, amelyekben a védő a bírósági ítélet iratellenességére vagy téves ténybeli következtetéseire hivatkozott.
- [15] A Kúria rögzítette továbbá, hogy az elkövetői alakzat nem a bűncselekmény jogi minősítésének része, ezért az eljáró bíróság általi esetleges elvétel, önmagában nem felülvizsgálati ok. Az elkövetői alakzat vitatása a cselekmény minősítésére vonatkozó vagy más kötelező anyagi jogi szabály megsértésének hiányában – önmagában – felülvizsgálati okot nem képez.
- [16] Téves minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés hiányában a kiszabott büntetés neme és mértéke pedig felülvizsgálat tárgya szintén nem lehet. A Be. szerint felülvizsgálati eljárásban esetlegesen megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül marad. Ugyanakkor a büntetőjog más szabályának megsértése miatt csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik.
- [17] A Kúria nem észlelt olyan felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, ekként a megtámadott határozatokat hatályában fenntartotta.
- [18] 2.4. Az indítványban foglaltak szerint a Debreceni Törvényszék elmulasztotta felhívni a sértett figyelmét a Be. 172. § (1) bekezdése alapján a vallomástétel megtagadásának lehetőségére, amikor tanúvallomást tett. A hivatkozott rendelkezés szerint, aki magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben a tanúvallomást akkor is megtagadhatja, ha a tanúvallomást a terhelt hozzátartozója nem tagadta meg, vagy a kérdéses bűncselekmény miatt az eljárást vele szemben megszüntették, vele szemben a feltételes ügyészi felfüggesztést alkalmaztak, vagy büntetőjogi felelősségét már jogerősen elbírálták. Az indítványozó álláspontja szerint a büntetőeljárásban eljáró bíróságnak, az ügyészségnek, és a nyomozóhatóságnak, a tanúnak minden egyes eljárási szakaszban történő kihallgatása alkalmával kötelező jelleggel figyelmeztetnie kell a tanút a vallomás megtagadásának adott esetben őt megillető jogára. A figyelmeztetést és az arra adott választ jegyzőkönyvbe kell foglalni, melynek elmaradása esetén a tanúvallomás bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

- [19] Az indítványozó álláspontja szerint – ellentétben a Legfőbb Ügyészség álláspontjával, miszerint a sértett nem követett el bűncselekményt – a sértett orgazdaság kísérletét követte el, ezért figyelmeztetni kellett volna a vallomás megtagadásának jogára. Mivel ez elmaradt, jogellenesen beszerzett bizonyítékokra alapította a bíróság a tényállást, az ebben megnyilvánuló méltánytalanság pedig kihatott az egész eljárás méltányosságára. A jogellenesen megszerzett bizonyíték nem a bizonyítékok szabad mérlegelésének része, hanem annak korlátja és így a tisztességes eljáráshoz való jog része. Az így lefolytatott eljárás ezért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal is.
- [20] Sérült továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság követelménye is, mivel a bíróság a Be. egyértelmű rendelkezéseinek figyelembe vétele nélkül járt el, ami egyben ellentétes az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakkal is. Sérült továbbá az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőség követelménye is, mivel más ügyben eljáró bíróság nyilvánvalón kirekeszteni a bizonyítékok közül a jogszabályba ütköző módon beszerzett tanúvallomást.
- [21] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [22] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a címén benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz a Kúria támadott végzése tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdés szerinti hatvan napos határidőn belül terjesztette elő.
- [23] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz eleget tett az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt formai követelményeknek. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, valamint a támadott bírói döntést. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, továbbá rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntés megsemmisítésére.
- [24] Az indítványozó által felhívott B) cikk (1) bekezdése szerinti követelmény ugyanakkor nem tartalmaz olyan, Alaptörvénnyel biztosított, az egyén által érvényesíthető jogot, amelyre az Abtv. 27. § szerint alkotmányjogi panaszt lehet alapítani. Ez alól az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint kizárólag a felkészülési idő és a tiltott

visszamenőleges hatály jelent kivételt {pl. 3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [15]; 3318/2022. (VI. 30.) AB végzés, Indokolás [13]}, így az alkotmányjogi panaszt ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem vizsgálta.

- [25] Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét, azonban annak megsértésére érdemi, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adott elő. E tekintetben panasza a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt kritériumnak nem felel meg, így azt az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.
- [26] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [27] Az Alkotmánybíróság következetesen hangsúlyozza, hogy a tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek együttes figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [48]–[50]; 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [32]; 3188/2021. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [28] A tisztességes bírósági eljárás követelményrendszere azt a célt szolgálja, hogy csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely ekként elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [29] Egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével. A tisztességes eljárás iránti elvárás lényege, hogy a jogalkalmazás részéről az érintettet ne érje a döntési jogkör diszkrecionalitásával nem igazolható meglepetés {9/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [98]}.
- [30] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Ekként az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében ugyanis az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság

az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}.

- [32] A felülvizsgálati eljárás rendeltetését illetően az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a jogorvoslathoz való jog mindenekelőtt a rendes jogorvoslat igénybevételének lehetőségét foglalja magában, amiből következően az egyfokú jogorvoslat elégséges {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}. A törvényalkotó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőségeket is adhat {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}. A rendkívüli jogorvoslat biztosítása esetében a kivételesség indoka a jogerő védelme {vö. 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [60]}. [46].
- [33] Következésképpen a törvényalkotó a rendkívüli jogorvoslat – jelen esetben a felülvizsgálat – igénybevételét törvényi feltételekhez kötheti.
- [34] A Be. alapján a felülvizsgálati indítvány előterjesztésének egyaránt van tárgyi, alanyi, bizonyos esetben pedig időbeli feltétele is. Tárgyi feltétel, hogy felülvizsgálatnak kizárólag a bíróság ügydöntő és jogerős, felülvizsgálattal támadható határozata ellen van helye (Be. 648. §, illetve 650. §). Alanyi feltétel, hogy felülvizsgálati indítványt kizárólag az arra jogosult, az őt megillető körben és irányban [Be. 651. § (1)-(3) bekezdés], csak egy ízben [Be. 652. § (6) bekezdés] terjeszthet elő, ide nem értve a 649. § (3)-(5) bekezdése szerinti esetet. Időbeli feltétel pedig, hogy amennyiben az indítvány a terhelt terhére szóló, akkor kizárólag a Be. 652. § (3) bekezdése szerinti határidőben terjeszthető elő. E törvényi feltételek megléte esetén vizsgálandó részint, hogy a beadvány törvényi felülvizsgálati okra, illetve a felülvizsgálat mely törvényi okára hivatkozó, illetve vonatkozó (Be. 648. §, 649. §), s megfelel-e ennek. Így az adott felülvizsgálati ok alá eső anyagi, avagy eljárási jogi szabályra vonatkozó-e, illetve megfelel-e a felülvizsgálat egyéb törvényi feltételeinek, így po. nem ütközik-e a tényálláshoz kötöttség tilalmába [Be. 659. (1) bekezdés]. Mindezek után válik vizsgálhatóvá a felülvizsgálati indítvány szerinti kifogás. {3227/2025. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [47]-[51]}
- [35] A Kúria – az indítványozó által kifogásolt eljárásban – e törvényi feltételeket érvényesítette, indokolásában részletesen számot adott arról, hogy felülvizsgálati eljárásban nincs helye az önvádra kötelezés tilalma állított sérelmének vizsgálatára. Lévéen az – értelemszerűen – a bizonyításra vonatkozó előírás, a bizonyítéknak az annak betartásával való megszerzésére vonatkozó. Esetleges megsértés – értelemszerűen – a jogerős ítélettel megállapított tényállás ténybeliségét érintő, s mint ilyen nem jogi, hanem ténybeli okból való vitatás, illetve támadás tárgya lehet.

Aminek pedig rendkívüli jogorvoslati eszköze nem az anyagi jog alkalmazása helyességének vitatását, javítását szolgáló felülvizsgálat, hanem a jogerős ítélettel megállapított ténybeliség újbóli megállapítását, javítását célzó perújítás.

- [36] Ehhez képest pedig az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmén keresztül valójában kizárólag a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazta meg. Az indítványozó bírói döntésekkel szemben felhozott kifogásai törvényességi, szakjogi tárgyúak {vö. 3225/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [30]}.
- [37] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány egyik elemében sem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, következésképpen nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [38] 4. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2025. október 21.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró